

IN MEMORIAM: PROF. DR. SC. MITHAD KOZLIČIĆ

U kolovozu 2021. godine, u 67. godini života, nas je napustio jedan od najvećih istraživača povijesti hrvatskog pomorstva, koji je ujedno bio jedan od omiljenih dugogodišnjih profesora na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru – naš dragi profesor dr. sc. Mithad Kozličić. Upravo stoga je krajnje neophodno za nas studente povijesti na zadarskom Sveučilištu da posvetimo nekoliko riječi o pokojnom profesoru upoznavajući čitateljsku javnost s profesorovom ostavštinom hrvatskoj, ali nije nimalo pogrešno reći i svjetskoj historiografskoj zajednici, i tako odamo počast na njegov spomen. Sukladno tomu, treba spomenuti nekoliko informacija o životu pokojnog profesora kao i o njegovom radu. Mithad Kozličić rođen je u Zenici u Bosni i Hercegovini, 14. travnja 1954. godine. Osnovnu školu je završio u Bihaću. Srednjoškolsko je obrazovanje započeo u Puli, a potom završio u Divuljama kod Trogira (1969.–1973.). Već se kao mladić pokazao svestranim čovjekom, širokih ambicija, pa je tako u Splitu studirao nautički smjer na Mornaričkoj vojnoj akademiji (1974.–1978.),

a paralelno s tim je izvanredno na tadašnjem Filozofskom fakultetu u Zadru proširivao humanistička znanja. Po završetku studija je stjecao plovidbeno iskustvo služeći po različitim brodovima i podmornicama. Na poslijediplomskom magistarskom studiju „Kulturna povijest istočnog Jadrana“ Interuniverzitetskog centra u Dubrovniku je 1984. godine obranio magistarski rad na temu Historijska geografija istočne obale Jadrana u svjetlu kartografskih istraživanja Ptolemejeve Geografije pod mentorskim vodstvom akademika Mate Suića. Od 1986. godine počinje raditi kao kustos i zamjenik načelnika Vojnopomorskog muzeja u Splitu, a iste je godine upisan u Registar znanstvenih istraživača. Doktorsku disertaciju na temu Historijska geografija istočnog Jadrana u svjetlu rezultata istraživanja antičkih geografskih djela je obranio 1988. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, ponovno pod mentorskom palicom akademika Mate Suića. Godine 1991. vrlo kratko, preciznije do 25. srpnja, radi kao profesor vojnopomorske povijesti na Mornaričkoj vojnoj akademiji u Splitu. Već 26. srpnja je završio s aktivnom službom u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici (JRM) zbog, kako je jednom prilikom navedeno, moralnih razloga. JRM je napustio kao kapetan korvete

(pomorski bojnik). Krajem rujna iste godine je postao ravnateljem Vojnopomorskog muzeja Hrvatske ratne mornarice (HRM) u Splitu sa zadatkom da ustanovu reorganizira iz vojne u civilnu. Za to je vrijeme imao status pripadnika HRM, a istodobno je sudjelovao i u organizaciji obrane Splita u rujnu i listopadu 1991. godine. Na temelju preporuke akademika Davorina Rudolfa, tadašnjeg ministra pomorstva u Vladi RH, Mithad Kozličić je usmjeren prema visokom školstvu iz razloga što je u tom trenutku u Hrvatskoj trebalo očuvati i njegovati tada malobrojan kadar povjesničara pomorstva. Stoga je Mithad Kozličić postao, prvo honorarnim od 1. listopada 1992., a od veljače 1994. i stalnim zaposlenikom u instituciji u kojoj je ostao do kraja svog života – Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru, kasnijem Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. Osim što je radio na zadarskoj povijesti, i ranije spomenutoj Mornaričkoj akademiji, profesor Kozličić je radio i u Mornaričkom nastavnom centru (1981.–1986.), dalje na Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Splitu (1996.–1998. i 2003.–2008.) to jest na Visokoj pomorskoj školi Sveučilišta u Splitu (1998.–1999.). Predavao je i Opću povijest starog vijeka i Povijest područja BiH u starom vijeku na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću (1998.–2001.) i kasnije predmet Povijest Bosne i Hercegovine (2008.–2009.). Bio je i predavač Povijesti na Visokoj učiteljskoj školi Sveučilišta u Splitu (1999.–2001.). U akademskoj 1995./96. je sudjelovao na poslijediplomskom studiju „Kulturna povijest istočnog Jadrana“ pri dubrovačkom Međunarodnom centru za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zagrebu. Inicirao je i vodio poslijediplomski magistarski i doktorski studij „Povijest hrvatskog pomorstva“ pri tadašnjem Filozofskom fakultetu u Zadru. Predavao je Povijest kartografije na poslijediplomskom magistarskom i doktorskom studiju „Geografske osnove litoralizacije Hrvatske“ pri Sveučilištu u Zadru (2002.–2005.). Zajedno s prof. dr. sc. Damirom Magašem je, na temelju bolonjskih smjernica u visokoškolskoj nastavi, inicirao ustroj poslijediplomskog doktorskog studija „Jadran – poveznica među kontinentima“. Suutemeljitelji tog studija su odjeli za povijest i geografiju zadarskog sveučilišta. Bio je prvi voditelj tog doktorskog studija od 2010. do 2020. godine. Profesor Kozličić je bio mentor ili komentor 26 obranjenih magistarskih znanstvenih ili doktorskih disertacija na poslijediplomskim studijima.

Bio je nositelj ili suradnik pet velikih znanstveno-istraživačkih projekata, od kojih su dva imala međunarodni, preciznije rečeno mediteranski karakter. Od 1982. godine je sudjelovao kao autor ili koautor na 31 domaćem i 18 međunarodnih znanstvenih skupova. Ostavio je veliku pisanu znanstvenu ostavštinu, preciznije rečeno napisao je 16 znanstvenih knjiga (četiri kao koautor), priredio jednu, a tri znanstvene monografije je uredio. Napisao je 92 znanstvena rada i studije. Iako znanstvenika ne mjeri kvantiteta njegovih radova nego kvaliteta (koja je kod profesora Kozličića neosporna), ipak se mora priznati da je impresivan podatak da je pokojni profesor Kozličić iza sebe ostavio ukupno 262 bibliografske jedinice objavljene na nekoliko svjetskih jezika. O prepoznatljivosti njegova rada svjedoči šest nagrada koje su mu dodijeljene (Nagrada Slobodne Dalmacije 1991., Strossmayerova nagrada 1994., nagrada Općine Bihać 2004., Rektorova nagrada Sveučilišta u Zadru 2004., spomenica Međunarodnoga savjeta Međunarodnoga istraživačkoga centra za arheologiju Sveučilišta u Zagrebu te plaketa Narodne i univerzitetske biblioteke Unsko-sanskog kantona.). Godine 2012. je postao članom Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. U akademskoj 2020./21. godini je dobio pravo na status profesora emeritusa na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. Taj status, zbog prerane smrti, nije stigao službeno preuzeti.

S obzirom na broj podataka o životu pokojnog profesora, može se reći da nije napisano malo, no svakako je ostalo nespomenuto puno toga. To samo po sebi govori o tome koliko je Mithad Kozličić bio ambiciozna, aktivna i svestrana osoba. Autor ovih redaka će si u ostatku teksta dopustiti osobnu reminiscenciju na pokojnog profesora, prije svega kazavši da svaki njegov student može

biti sretan što mu je predavao. Vrlo je rijedak slučaj, pogotovo u humanističkoj znanosti kao što je povijest, da netko tko predaje ima neka praktična znanja o tome što predaje. Učimo povijest i čitamo, primjerice o srednjem vijeku, a često ni mi, ni autori čitanih dijela, nisu vidjeli ni luka ni strijele, a kamoli što drugo. S druge strane, pokojni profesor Kozličić je nerijetko govorio o vlastitim iskustvima koja je, netom što je završio pomorsku akademiju, stekao kao mornar. Objašnjavao nam je, primjerice, koja je važnost pramca u probijanju mora, upozoravao na važnost stabilnosti broda i kako se ona postiže, naglašavao da su brodski uvjeti bili daleki od idealnih zbog čega bolesti poput skorbuta nisu bile iznimkama. Autoru ovih redaka je, jedan od najneobičnijih zadataka u pet godina studiranja povijesti u Zadru bio kad je pokojni profesor, u sklopu kolegija „Povijest svjetskog pomorstva“ zadao da se pročita roman *Morski psi i sitna riba* Wolfganga Otta. Na prvi pogled je bilo teško dokučiti kakve veze taj roman ima s gradivom. Autor romana je bio pripadnik Drugog svjetskog rata kao mornar na jednom brodu, no sadržaj romana, naizgled, promašuje gradivo kolegija, jer se bavi proznom fikcijom, tek inspiriranom istinitim događajima. No, tek kad se roman otvori i počne čitati, može se dokučiti koju je zapravo namjeru profesor imao: Što se tiče gradiva koje treba naučiti, imali smo obveznu literaturu; Što se tiče seminara koje treba napisati od profesora smo dobivali preporuke. No, ova knjiga je pružila jedan uvid koji nijedna stručna literatura nije mogla, a to je kako to izgleda svakodnevica jednog mornara u brodu. Pokojni profesor Kozličić nije zahtijevao samo da naučimo sirovo gradivo o kojem se govorilo, nego nas je želio uputiti u dubine onoga što je predavao, nastojeći nam približiti običan život onoga kojeg kao povjesničari tako lako zanemarujemo i koga uzimamo za gotovo – malog čovjeka kao glavnog aktera povijesti. To je jedna dimenzija gledanja na povijest koja ne smije nestati iz vidokruga baveći se našim zanatom, a koju, vjerujem, mi kao studenti profesora Kozličića nećemo tako lako zanemariti.